

LA VIDA CULTURAL I ASSOCIATIVA A LA VILA DE GRÀCIA

Itinerari per a l'alumnat
d'Educació Secundària
Obligatòria

PRESENTACIÓ	1. OBJECTIUS DIDÀCTICS	2. QUÈ CAL SABER ABANS DE FER L'ACTIVITAT?	3. COMPETÈNCIES BÀSIQUES
4. CONTINGUTS DE CONCEPTES	5. CONTINGUTS DE PROCEDIMENTS	6. METODOLOGIA, DESENVOLUPAMENT I RECORREGUT	7. ACTIVITATS D'APRENTATGE
8. RECURSOS I MATERIALS	9. FITXA DE L'ACTIVITAT	10. CONSELLS PRÀCTICS	

Ajuntament de Barcelona - Arxiu Municipal de Barcelona

Direcció del Sistema Municipal d'Arxius
Carrer d'Avinyó, 7, 1a planta
Tel. 934 027 602

Arxiu Municipal del Districte de Gràcia

Plaça de Lesseps, 20-22, 08023 Barcelona
Tel. 932 177 183
amdg@bcn.cat

barcelona.cat/arxiunicipal

FB: @bcnarxiunicipal

TW: @BCN_arxiu

IG: @bcnarxiunicipal

Fotografies

Arxiu Municipal del Districte de Gràcia
Arxiu Fotogràfic de Barcelona

LA VIDA CULTURAL I ASSOCIATIVA A LA VILA DE GRÀCIA

Guió didàctic de l'itinerari
per a Educació Secundària Obligatòria

PRESENTACIÓ

Us proposem un itinerari per una de les zones més carismàtiques de la ciutat de Barcelona: Gràcia. Tot i tenir les interessants torres de la burgesia a la Salut o el monumental Park Güell, el nostre recorregut transcorre pel barri de l'antiga Vila de Gràcia. La finalitat és la de donar a conèixer la riquesa cultural i associativa de l'antiga Vila de Gràcia a partir dels vestigis monumentals i de documents procedents dels fons d'alguns arxius de la xarxa d'Arxius Municipals de Barcelona.

L'activitat està dissenyada per a públic escolar d'educació secundària obligatòria, amb l'ús opcional d'un material complementari previ a la realització de la visita. Així, l'activitat consta de dues parts: un treball previ al centre escolar i un recorregut urbà acompanyat.

La part prèvia és una recerca i descoberta a partir de documentació, principalment, de l'Arxiu Municipal del Districte de Gràcia i l'Arxiu Fotogràfic de Barcelona. A través de codis QR vinculats a imatges, plànols i documents, es plantegen una sèrie de preguntes i activitats en les quals l'alumnat podrà descobrir part del recorregut que es realitzarà posteriorment.

El recorregut es planteja com una visita descoberta, en la qual l'alumnat haurà d'observar, reflexionar, argumentar i deduir quines activitats es desenvolupaven en algunes de les entitats associatives i culturals de Gràcia, a quins estils artístics pertanyen i quina finalitat tenien aquestes associacions. Així podrem descobrir el caràcter i la identitat graciencques i reforçar el sentiment de pertinença.

A través d'aquesta activitat, l'alumnat podrà conèixer de primera mà la funció de l'Arxiu com a garant de la documentació que es genera al districte, comprendre el valor dels documents com a testimoni patrimonial del passat i descobrir el passat a través del patrimoni de la ciutat.

1. OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Entendre les funcions d'un arxiu municipal, com a garant de la conservació de documents antics.
- Valorar la tasca dels arxivers i arxiveres i les possibilitats analítiques i interpretatives que proporcionen els documents.
- Reflexionar sobre la importància de conservar els documents, font de coneixement de la història.
- Valorar la utilitat de les fonts documentals per al coneixement del territori.
- Utilitzar i ampliar diferents nocions relacionades amb el temps passat i present.
- Conèixer la història del districte de Gràcia a través d'alguns dels seus edificis més emblemàtics i dels fets que s'hi van produir.
- Copsar l'interessant teixit associatiu i cooperatiu que va començar a mitjans del segle XIX.
- Reflexionar sobre les causes que van provocar l'aparició dels ateneus, cooperatives i societats obreres a la Vila de Gràcia.
- Descobrir el gran ventall d'activitats que es duen a terme en els establiments culturals del municipi de Gràcia.
- Interpretar diversos tipus de documentació.
- Participar de manera activa, reflexiva i crítica en interaccions comunicatives de diferents maneres.
- Aprendre a valorar i respectar el patrimoni documental propi i col·lectiu.
- Utilitzar l'expressió oral com a eina per construir coneixement, per comunicar-lo i per compartir-lo amb els altres.

2. QUÈ CAL SABER ABANS DE FER L'ACTIVITAT?

Per aprofitar al màxim la visita, proposem que prèviament l'alumnat treballi a l'aula alguns aspectes com ara els següents:

- Conèixer la ubicació de l'Arxiu.
- Tenir una idea aproximada de què és un arxiu i com funciona.
- Conèixer la figura de l'arxiver/a.
- Haver parlat prèviament a classe de què són els documents.
- Conèixer la importància de les fonts documentals.
- Haver sentit a parlar de la Vila de Gràcia.
- Tenir nocions sobre l'associacionisme i el cooperativisme.

3. COMPETÈNCIES BÀSIQUES

Àmbit social

Dimensió històrica

- Analitzar els canvis en la ciutat de Barcelona, i en concret en el barri de Gràcia i les continuïtats dels fets o fenòmens històrics per comprendre'n la causalitat històrica.
- Aplicar els procediments de la recerca històrica a partir de la formulació de preguntes i l'anàlisi de fonts, per interpretar el passat.
- Interpretar que el present és producte del passat, per comprendre que el futur és fruit de les decisions i accions actuals.

Dimensió geogràfica

- Aplicar els procediments de l'anàlisi geogràfica a partir de la cerca i l'anàlisi de diverses fonts, per interpretar l'espai antic i actual i veure'n les diferències.
- Analitzar diferents models d'organització política, econòmica i territorial, i les desigualtats que generen, per valorar com afecten la vida de les persones i fer propostes d'actuació.

Dimensió cultural i artística

- Analitzar les manifestacions culturals i relacionar les amb els seus creadors i la seva època, per interpretar les diverses cosmovisions i la seva finalitat.
- Valorar el patrimoni cultural com a herència rebuda del passat, per defensar-ne la conservació i afavorir que les generacions futures se l'apropriïn.

- Valorar les expressions culturals pròpies, per afavorir la construcció de la identitat personal dins d'un món global i divers.

Dimensió ciutadana

- Formar-se un criteri propi sobre problemes socials rellevants per desenvolupar un pensament crític.
- Pronunciar-se i comprometre's en la defensa de la justícia, la llibertat i la igualtat entre homes i dones.

Àmbit de cultura i valors

Dimensió interpersonal

- Mostrar actituds de respecte actiu envers les altres persones, cultures, opcions i creences.

Dimensió sociocultural

- Comprendre i valorar el nostre món a partir de les arrels culturals que l'han configurat.

Àmbit artístic

Dimensió percepció i escolta

- Utilitzar estratègicament els elements del llenguatge visual per analitzar les produccions artístiques.

Dimensió societat i cultura

- Valorar amb respecte i sentit crític les produccions artístiques en els seus contextos i funcions.
- Gaudir de les experiències i creacions artístiques com a font d'enriquiment personal i social.
- Fer ús del coneixement artístic i de les seves produccions com a mitjà de cohesió i d'acció prosocial.

4. CONTINGUTS DE CONCEPTES

- Funcions de l'Arxiu Municipal del Districte de Gràcia
- Fonts per a l'estudi de la Vila de Gràcia
- Els municipis del Pla de Barcelona
- La formació de Gràcia a través dels convents
- El pas del món agrari al món industrial
- Les reivindicacions obreres
- El cooperativisme
- L'associacionisme cultural
- Els teatres a la Vila de Gràcia
- Les entitats catòliques
- Les activitats culturals a la Vila de Gràcia

5. CONTINGUTS DE PROCEDIMENTS

- Situació en el temps i en l'espai dels fets històrics rellevants.
- Aplicació de conceptes com el canvi de la societat agrària a la societat industrial.
- Observació del patrimoni i identificació de característiques.
- Formulació d'hipòtesis a partir de l'observació del patrimoni.
- Reconeixement d'elements decoratius en les façanes dels edificis actuals.
- Identificació d'activitats culturals.
- Anàlisi dels canvis observats en edificis actuals i antics.
- Exercitació de l'empatia històrica i establiment de relacions entre passat i present.
- Observació de fotografies, plànols i documents a fi d'extreure'n dades importants.
- Valoració de la necessitat de protegir i preservar el patrimoni.

6. METODOLOGIA, DESENVOLUPAMENT I RECORREGUT

- És una activitat pensada per tal que els nois i noies participin activament en la construcció del seu propi coneixement a partir de l'observació, el raonament, la discussió i la interpretació dels vestigis històrics. És interessant que s'hagi treballat de manera prèvia amb les propostes d'activitats relacionades amb la documentació dels arxius. D'aquesta manera, l'alumnat podrà aplicar els coneixements adquirits durant la visita i podrà resoldre alguna de les qüestions que es puguin haver plantejat abans de la sortida.
- Es tindran presents les necessitats del grup i s'adaptaran els continguts al nivell de coneixements previs copsats per part de l'educador/a durant la introducció de l'activitat. La metodologia que es portarà a terme serà participativa i activa. Durant la visita, l'alumnat no només observarà els edificis, sinó que reflexionarà sobre el seu ús, l'època i els canvis que han experimentat al llarg del temps.
- El punt de trobada serà la plaça del Nord, davant de l'edifici dels Lluïsos. El primer punt serà una presa de contacte amb l'origen de la Vila de Gràcia, la seva història i les causes de la riquesa associativa d'aquest barri. Seguidament s'iniciarà un recorregut urbà pels equipaments culturals i associatius que van sorgir a l'antiga Vila de Gràcia. Durant l'itinerari s'hauran de respondre preguntes de l'educador/a que conviden a l'observació. A continuació s'analitzaran les entitats religioses començant pels Lluïsos i el Centre Moral de Gràcia. Les cooperatives com la Lleialtat i l'Artesà ens permetran conèixer quina finalitat tenien i qui eren els seus associats. Seguidament visitarem altres entitats culturals com l'Orfeó Gracienc i dos dels molts teatres que té el barri: el Teatre Bosque i el Teatre Principal. La visita s'acaba a la seu de la Cooperativa de Teixidors a Mà, la més antiga de Barcelona.

7. ACTIVITATS D'APRENTATGE

- Introducció per captar els preconceptes de l'alumnat.
- Recorregut urbà que ens portarà pels carrers d'una part del barri de Gràcia.
- Observació de les façanes dels edificis significatius.
- Comparació entre les imatges antigues i l'estat actual dels edificis.
- Anàlisi de les activitats que s'hi duen a terme per entendre les necessitats que tenia la població gracienc.
- Formulació d'hipòtesis partint de la recerca prèvia i l'observació del patrimoni.
- Interpretació de dades gràcies al diàleg entre els participants.

8. RECURSOS I MATERIALS

- Guió de l'activitat per al docent.
- Quadern de propostes d'activitats prèvies per a l'alumnat.
- Fonts primàries a través de QR.

9. FITXA DE L'ACTIVITAT

- Nom de l'activitat: "La vida cultural i associativa a la Vila de Gràcia"
- Horari de les activitats didàctiques: per concretar
- Preu: Gratuït
- Durada total: 1 hora.
- Cicle educatiu: Educació secundària obligatòria
- Nombre d'alumnes: 25 alumnes per grup aproximadament.
- El docent haurà de ser-hi present durant l'activitat per acompanyar i supervisar el grup.
- Inscripcions: A través del telèfon 932 177 183 o del correu electrònic, amdg@bcn.cat
- Horari d'atenció al públic de l'arxiu: de dilluns a divendres de 10.00 a 14.00 hores.

10. CONSELLS PRÀCTICS:

- Cal procurar arribar-hi amb puntualitat.
- Cal vigilar molt durant el recorregut, ja que es tracta d'una visita urbana i ens desplaçem per carrers amb trànsit rodat.
- Cal animar l'alumnat a participar en totes les activitats de manera activa.
- Es poden portar càmeres fotogràfiques perquè es preveu que hi haurà moments en què l'alumnat podrà fer fotografies.
- Cal que el/la docent hi sigui present en tot moment durant el recorregut.
- És recomanable que es facin les activitats prèvies abans de fer la visita guiada.

GUIÓ PER AL DOCENT

**ITINERARI PER
A L'ALUMNAT D'EDUCACIÓ
SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA**

Ajuntament
de Barcelona